

Roll No.

Total No. of Pages: 04

Total No. of Questions: 11

Subject Code: HVPEI 01

Time: 3 Hrs.

Total Marks: 60

Branch (Paper ID): A1105, B.Tech, BBA, BCA, BMCL, BRDM, BISM, MBANMBA (IB), B.Arch, B.Com, B.Sc. (FT), B.Sc. (HMCT), B.Sc. (MLS) M. Code: 10049

(Note: Please fill subject code and paper ID on OMR)

मानव मूल्य और व्यवसायिक नैतिक शिक्षा में एक आधारभूत पाठ्यक्रम
A Foundation Course in Human Values and Professional Ethics

Note:

- Each Question is given in all three languages (Punjabi, Hindi & English). Students are required to choose any ONE language throughout the exam.
- SECTION-B contains short type questions and SECTION-A contains Objective type questions.
- Attempt all questions.

भाग-ए भाग-अ Section A 10x1

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ 10 ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

इस भाग में 10 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं | सभी प्रश्नों का उत्तर देना अनिवार्य है |

This section contains 10 objective type questions. Attempt all questions.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 (ਓ) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅ ਰਿਕਤ ਸਥਾਨ ਭਰੋ: Q1.a. Fill up the blanks:

- ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਇਛਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਖ ਅਤੇ ਹੈ।
मानव की मूल चाहना निरंतर सुख और है।
The basic aspiration of human being is continuous happiness and.....
- ਸਰੀਰ ਇਕ ਜੜ ਇਕਾਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਇਕਾਈ ਹੈ।
शरीर एक जड़ इकाई है जबकी मैं (स्वयं) एक इकाई है।
The Body is a material unit while the Self is the unit.
- ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਧੁਨਰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਹਨ।
मानव मूल्य और तकनीकी शिक्षा एक दूसरे के हैं।
Human values and production skills are to each other.
- ਉਪਰ ਸੱਕ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ।
संबंधों में समस्या का कारण पर शका करना है।
Doubt on is the cause of problems in relationship.
- ਨੈਤਿਕ ਵਿਹਾਰ ਹਰ ਕਿੱਤੇ/ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
नैतिक आचरण हर एक व्यवसाय में जरूरी है।
Ethical conduct is the need in every profession.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 (ਅ) ਸਹੀ/ਗਲਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ -2 ਕ ਸਹੀ/ਗਲਤ ਭਰੋ | Q1.b. Write True/False:

- ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸੀਮਤ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।
जीवन का लक्ष्य असीमित सुविधा-संग्रह है।
The aim of life is to accumulate unlimited wealth.
- ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਇਕ ਕਦਮ ਹੈ।
परिवार में व्यवस्था समाज में व्यवस्था की सीढ़ी है।
Harmony in the family is a step to the harmony in the society.
- ਪ੍ਰਾਣ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਚੇਤਨ ਇਕਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

- b. ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

सुरक्षा से आपका क्या अभिप्राय है? आज के प्रशासन के लिये सुरक्षा को सुनिश्चित करने के लिए कुछ कार्यक्रमों को सुझाइये।

What do you mean by Suraksha (preservation)? Suggest some programs that can be taken up by the administration today to ensure Suraksha.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਕਿਸੀ ਇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਂ Q10. Attempt any one part:

- a. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ।

प्रकृति को समझना महत्वपूर्ण क्यों है? कोई चार उदाहरण बताइए , जिनमें यह (प्रकृति) हमारी दैनिक जीवन से सम्बंधित हो।

Why is understanding Nature important? Give any four instances in which it relates to our daily life.

- b. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਚਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

प्रकृति की चार अवस्थाओं में क्रियाओं को उदाहरण की सहायता से समझाइय।

Explain the activities in the four orders of Nature with the help of examples.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ 11 ਕਿਸੀ ਇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਂ Q11. Attempt any one part:

- a. ਸਰਬਾੰਗੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਕੀ ਹਨ? ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

समग्र तकनीकी के विकास के मापदंड क्या हैं? समझाइय।

What are the criteria to guide the development of holistic technologies? Explain.

- b. ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇੰਡਤ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

समाज के स्तर पर, वर्तमान-स्थिति से गछित-स्थिति तक संक्रमण के लिए क्या संभावित उपाय हो सकते हैं? समझाइय।

What could be the possible transition steps at the level of society to take it from the present state to the desired state? Explain.

ਪਾਧਰਾਜ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਚੈਟਰਨਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

Plants and material things do not have the sentient (conscious) entity.

4. ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਿਰਭੈਅਤਾ ਮਾਨਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

‘ਸਮਾਜ’ ਅਤੇ ‘ਅਭਿਆਸ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਭਾਵ ਹੈ।

Fearlessness in society is one of the comprehensive human goals.

5. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੰਪਰਦਾਸ਼ੀਲ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।

ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ਬਦ ਸੰਬੰਧੀਲ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ।

The nature is a collection of constantly conflicting entities.

ਭਾਗ-ਅ ਮਾਗ-ਬ Section B 5x4

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਫ਼ਰਜ਼ ਮਾਗ ਮੈਂ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਗਰਧ ਹੈ।

There are five questions in this section. Attempt ALL questions.

2. ਮੁੱਲ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਮੂਲਕ ਸਿਖਿਆ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨੇ ਦੇ ਲਿਓਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰਯੁਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣੇ ਹੁਣ ਸਮਝਾਓ।

Explain any three basic guidelines for a proposition to qualify for Value Education with examples.

3. ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਗਿਣਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਿਵੇਂ ਹਨ?

ਸਰੀਰ ਦੇ ਲਿਓਂ ਆਵਰਯੁਕਤਾਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣੇ ਹੁਣ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤੀਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਵਰਯੁਕਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨੇ ਦੇ ਲਿਓਂ ਆਵਰਯੁਕਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀਮਿਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ?

Classify the needs of the Body with examples. How are the physical facilities required to fulfil them limited in quantity?

4. ਕਿਤਾਮੁਖੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।

ਵਰਯੁਕਤਿਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਮੈਂ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਦੇ ਹੈਂ? ਉਦਯੋਗਾਂ ਮੈਂ ਇਸਕਾ ਕਯਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਗਾ ਇਸਕੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।

What do you understand by competence in professional ethics? Give two examples of its implications in industry.

5. ਭੇਦ (ਵਖਰੇਵਾਂ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਾਨਵ ਦੇ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਦੇ ਹੈਂ? ਇਸਕੇ ਮਾਨਵ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਗਾ ਹੈ?

What is differentiation? How does it lead to disrespect of a human being?

6. ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਆਵਰਤਨਸ਼ੀਲ (ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗਤਾ) ਨੂੰ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਕਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਮੈਂ ਆਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ (ਚਕੀਰਯੁਕਤ) ਦੀ ਕੋਈ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਕਰ ਸਮਝਾਓ।

Explain the recyclability in nature with any two examples.

ਭਾਗ-੮

ਮਾਗ-੮

Section C

5x6

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਫ਼ਰਜ਼ ਮਾਗ ਮੈਂ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈਂ। ਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਗਰਧ ਹੈ।

There are five questions in this section. Attempt ALL questions.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿਓ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7. ਕਿਸੀ ਇਕ ਮਾਗ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇਂ Q7. Attempt any one part:

- a. ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਹਿਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਸਹਿਜ ਤੇ ਸਥਿਰ ਹੈ।

ਸਹਜ-ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਦੇ ਹੈਂ? ਕਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਸਮਝਾਓ। ਅਪਨੇ ਭਾਰੇ ਮੈਂ ਤੀਨ ਉਦਾਹਰਣ ਲੇਨੇ ਹੁਣ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਸਹਜ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਆਪਕੇ ਲਿਓਂ ਸਹਜ ਆਪ ਲਿਓਂ ਹੈ।

What do you mean by natural acceptance? Explain. Take any three examples about you to explain that your natural acceptance is innate and invariant.

- b. ਮਾਨਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਮਾਨਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

Explain the different levels of human living. Critically evaluate the current state of human living at different levels.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿਓ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ 8. ਕਿਸੀ ਇਕ ਮਾਗ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇਂ Q8. Attempt any one part:

- a. ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜਾਣਨ, ਮੰਨਣ, ਪਛਾਣਨ ਤੇ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ: ਮੈਂ (ਸਵੈ) ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਰਕਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ?

ਮਾਨਵ ਦੇ ਲਿਓਂ ਜਾਣਨ, ਮੰਨਣ, ਪਛਾਣਨੇ ਅਤੇ ਨਿਰਵਾਹ ਕਰਨੇ ਦੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕੋ ਸਮਝਾਓ।

Explain the activities of knowing, assuming, recognizing and fulfillment for a human being. Discuss how the Self executes these activities in co-existence with the Body.

- b. ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕੀ ਸਵੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਹਿ-ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਰਤਮਾਨ ਪਾਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

‘ਸਵਾਸਥਯਾ’ ਤੋਂ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ? ਕਯਾ ਸਵਯਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਹ-ਅਸਤਿਤਵ ਕੋ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਸਵਾਸਥਯ ਕੋ ਸਮਝਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਕੋ ਸਵਾਸਥਯ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਮੈਂ ਸਮਝਾਓ।

What is meant by ‘Health’? Can it be understood without understanding the co-existence of the Self and the Body? Discuss this issue in the context of present day notions of health.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9. ਕਿਸੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿਓ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ 9. ਕਿਸੀ ਇਕ ਮਾਗ ਕਾ ਉਤਰ ਦੇਂ Q9. Attempt any one part:

- a. ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਮਾਨਵੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਨੂੰ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

ਸੰਬੰਧ ਮੈਂ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। ਮਾਨਵੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਯਾ ਹੈ? ਇਸਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨੇ ਹੁਣ ਸੰਬੰਧ ਮੈਂ ਸਮਝਾਓ।

List down the feelings in relationship. What is the foundation of human relationship? Define and explain briefly.